

**«Առև-Հայկական համալսարան» բարձրագույն կրթության միջպետական
կրթական կազմակերպություն**

Հաստատում են
Իրավունքի ինստիտուտի տնօրեն
Քալաշյան Մ.Ա.
«23» հունիսի 2026 թ.
Իրավունքի ինստիտուտ
Институт права

**Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Իրավունքի տեսության և Սահմանադրական իրավունքի**

Հեղինակ՝ տ.գ.թ., դոցենտ Բադալյան Մ.Է.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Հանրային ծառայության իրավական հիմքերը ՀՀ-ում

Մասնագիտություն՝ 042101.00.7 Իրավագիտություն

**Մագիստրոսի կրթական ծրագիր՝ 042101.02.7 «Սահմանադրական
իրավունք, պետության և իրավունքի
տեսություն»**

Բովանդակություն

1. Ներածություն	3
1.1. Տվյալ առարկայի բովանդակության համառոտ նկարագրությունը	3
1.2. Ծավալը ակադեմիական կրեդիտներով և ժամերով	3
1.3. Առարկայի փոխկապակցվածությունը մասնագիտության (ուղղության) ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ	4
1.4. Դասընթացի ծրագրի յուրացման արդյունքները	4
2. Առարկայական ծրագիրը	4
2.1. Նպատակը և խնդիրները	4
2.2. Դասընթացի ծանրաբեռնվածության ծավալը և ուսումնական աշխատանքի ձևերը	5
2.3. Թեմատիկ պլան	5
2.4. Դասընթացի բաժինների համառոտ բովանդակությունը	6
Թեմա 1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ	6
Թեմա 2. Հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում	6
Թեմա 3. Հանրային ծառայության էությունը. Հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները	6
Թեմա 4. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը	7
Թեմա 5. Հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրերը	7
Թեմա 6. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները	7
Թեմա 7. Հանրային ծառայողը. նրա իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները	7
Թեմա 8. Հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը	7
Թեմա 9. Հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը	8
Թեմա 10. Վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելք, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը հանրային ծառայությունում	8
3. Տեսական բլոկ	8
3.1. Դասընթացի տեսական մասի նյութերը	8
3.1.1. Դասագիրք(եր)	8
3.1.2. Մենագրություններ, բրոշյուրներ, հոդվածներ	8
3.1.3. Ուսումնական ձեռնարկ(ներ)	8
3.1.4. Դասընթացի ուսումնական ծրագրի յուրացման համար անհրաժեշտ այլ նյութեր (նորմատիվ բազա)	9
4. Գնահատման միջոցները	9
4.1. Կարողունակության ցանկը	9
4.2. Կարողունակության գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները	11
4.2.1. Վերլուծական կարողություններ	11

4.2.2. Իրավական փաստարկում.....	12
4.2.3. Հանրային ծառայության իրավական հիմքերի իմացություն.....	12
4.2.4. Հստակություն և ընկալելիություն.....	13
4.2.5. Համակարգվածություն և կառուցվածքայնություն.....	14
4.3. Ստուգողական առաջադրանքների և գիտելիքների գնահատման համար անհրաժեշտ այլ նյութերի տիպային օրինակներ.....	14
4.3.1. Սեմինար պարապմունքների ժամանակ վերլուծական քննարկման հարցեր (ըստ թեմաների).....	14
Թեմա 1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ.....	14
Թեմա 2. Հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում.....	15
Թեմա 3. Հանրային ծառայության էությունը. Հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները	15
Թեմա 4. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը.....	15
Թեմա 5. Հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրերը	16
Թեմա 6. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները.....	16
Թեմա 7. Հանրային ծառայողը. նրա իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները....	16
Թեմա 8. Հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը.....	16
Թեմա 9. Հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը.....	17
Թեմա 10. Վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելք, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը հանրային ծառայությունում	17
4.3.2. Էսսեների, ռեֆերատների, վերլուծական աշխատանքների թեմաներ	17
4.3.3. Քննական առաջադրանքների օրինակներ.....	18
4.4. Մեթոդական նյութեր, որոնք սահմանում են գնահատման ընթացակարգերը.....	24
4.4.1. Գիտելիքների ընթացիկ հսկողության ձևերը	24
4.4.2. Ատեստավորման ձևը (ստուգարք, քննություն)	24
4.4.3. Գնահատման ընթացակարգը.....	25
4.4.4. Գնահատման չափանիշներ	26
4.4.5. Ուսանողների նախապատրաստման առաջարկություններ.....	26

1. Ներածություն

1.1. Տվյալ առարկայի բովանդակության համառոտ նկարագրությունը

«Հանրային ծառայության իրավական հիմքերը ՀՀ-ում» դասընթացը մագիստրատուրայի ուսումնական ծրագրի առարկաներից է: Այն բարձրագույն իրավաբանական կրթության առարկաների համակարգում զբաղեցնում է առանցքային տեղ:

Հայաստանի Հանրապետությունում իրավական պետության կայացման խնդիրներով է մեծապես պայմանավորված հանրային ծառայության անցման կարգին ու պայմաններին առնչվող հարաբերությունների իրավական կարգավորման անհրաժեշտությունը:

Այդ համատեքստում առանձնակի կարևորվում է հանրային ծառայության անցնելու հետ կապված հարցերի համալիր իրավական կարգավորումը, ինչպես նաև հանրային ծառայության կարգավորման օպերատիվությունը, հանրային ծառայության համակարգի արդյունավետությունը և թափանցիկությունը շարունակաբար բարելավելու, այն եվրոպական չափանիշներին մոտեցնելու անհրաժեշտությունը:

«Հանրային ծառայության իրավական հիմքերը ՀՀ-ում» դասընթացի շրջանակում ուսանողները կուսումնասիրեն հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ, հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում, հանրային ծառայության էությունը և սկզբունքները, Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը, հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրերը, հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները, հանրային ծառայողի իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները, հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը, հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը, վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելքը, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը հանրային ծառայությունում:

1.2. Ծավալը ակադեմիական կրեդիտներով և ժամերով

Դասընթացը ներառված է «Հիմնական մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկում» 2 ակադեմիական կրեդիտ (72 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 1-ին ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակում:

Առարկայի ծավալը՝ 72 ժամ, կրեդիտ՝ «2» ECTS:

1.3. Առարկայի փոխկապակցվածությունը մասնագիտության (ուղղության) ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ

«Հանրային ծառայության իրավական հիմքերը ՀՀ-ում» դասընթացը գտնվում է տրամաբանական և բովանդակային կապի մեջ այնպիսի առարկաների հետ, ինչպիսիք են «Սահմանադրական իրավունքը», «Վարչական իրավունքը», «Աշխատանքային իրավունքը» և «Հակակոռուպցիոն քաղաքականություն և իրավունքը»: Դասընթացը հենվում է ուսանողների կողմից նախորդ կիսամյակներում ձեռք բերված իրավունքի ընդհանուր տեսության և վարչական իրավունքի գիտելիքների վրա և նախադրյալ է հանդիսանում մասնագիտության հետագա, առավել նեղ պրոֆիլային դասընթացների համար:

1.4. Դասընթացի ծրագրի յուրացման արդյունքները

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է.

իմանա՝

- հանրային ծառայության հասկացությունը,
- հանրային ծառայության մոդելները,
- հանրային ծառայության նպատակները, խնդիրները, գործառույթները,
- հանրային ծառայության սկզբունքները:

կարողանա՝

- ներկայացնել հանրային ծառայության տարբեր տեսակների գործառութային առանձնահատկությունները,
- բացահայտել հանրային ծառայողների աշխատանքի կազմակերպման յուրահատկությունները,
- բացահայտել հանրային ծառայողների իրավական կարգավիճակը,
- նկարագրել խրախուսման և սոցիալական երաշխիքների հետ կապված խնդիրները:

ունակ լինի՝

- քննարկել հանրային ծառայության հայեցակարգային մոտեցումների ազդեցությունը պետական արդյունավետ կառավարման գործընթացներում,
- տիրապետել ու փոխանցել որոշակի ակադեմիական գիտելիքներ՝ հանրային ծառայության և նրա հետագա զարգացման արդի միտումների շուրջ:

2. Առարկայական ծրագիրը

2.1. Նպատակը և խնդիրները

Դասընթացի հիմնական նպատակն է տրամադրել խորը և կիրառական գիտելիքներ հանրային ծառայության արդի հիմնահարցերի վերաբերյալ և

զարգացնել անհրաժեշտ հմտություններն ու կարողությունները հանրային ծառայության համակարգում դրանք գործնականում կիրառելու առումով:

Դասընթացի շրջանակներում առաջադրվում են հետևյալ խնդիրները՝

- ներկայացնել հանրային ծառայության, որպես սահմանադրաիրավական ինստիտուտի, էությունը և պատմական զարգացման գործընթացը, բացահայտել հանրային ծառայության իրավական հիմքերը և դրանց դերն ու նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում,
- ներկայացնել հանրային ծառայության սկզբունքները, նպատակները, խնդիրներն ու գործառույթները, հանրային ծառայության համակարգը, նրանում տեղ գտած պաշտոնների հետ կապված հիմնահարցերը,
- պարզաբանել հանրային ծառայության անցնելու իրավական հիմքերը և գործընթացները, սահմանել հանրային ծառայողի դերն ու նշանակությունը,
- բացահայտել վարքագծի կանոնները և կարգապահական իրավահարաբերությունները հանրային ծառայության համակարգում:

2.2. Դասընթացի ծանրաբեռնվածության ծավալը և ուսումնական աշխատանքի ձևերը

Ուսումնական տեսակները	աշխատանքի ընդամենը, ժամ	ալ.2-րդ կիսամյակ
Լսարանային պարապմունքներ	32	32
Դասախոսություններ	16	16
Սեմինարներ	16	16
Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝ քննություններին նախապատրաստում	—	—
Ամփոփիչ ստուգում	քննություն	քննություն
Ընդամենը	32	32

2.3. Թեմատիկ պլան

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը, ժամ	Դասախոսություն	Սեմինար
Թեմա 1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ	3	2	1
Թեմա 2. Հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում	4	3	1
Թեմա 3. Հանրային ծառայության էությունը. Հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները	4	3	1

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը, ժամ	Դասախոսություն	Սեմինար
Թեմա 4. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը	3	2	1
Թեմա 5. Հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրերը	4	3	1
Թեմա 6. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները	4	2	2
Թեմա 7. Հանրային ծառայողը. նրա իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները	3	2	1
Թեմա 8. Հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը	4	2	2
Թեմա 9. Հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը	4	2	2
Թեմա 10. Վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելք, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը հանրային ծառայությունում	4	2	2
ԸՆԴԱՄԵՆԸ՝ ԺԱՄ	32	16	16

2.4. Դասընթացի բաժինների համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ

Հանրային ծառայությունը որպես պետության վարչա-իրավական ինստիտուտ, հանրային ծառայության հասկացությունը և իրավական բնույթը, հանրային ծառայության նպատակները:

Թեմա 2. Հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում

Հանրային ծառայության ձևավորումը Հայաստանի Հանրապետությունում, փուլերը, նախադրյալները:

Թեմա 3. Հանրային ծառայության էությունը. Հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները

Հանրային ծառայության համակարգի էությունը, հանրային ծառայության սկզբունքները, համայնքային ծառայությունը՝ որպես հանրային ծառայության բաղադրիչ:

Թեմա 4. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը

Հանրային ծառայության համակարգի իրավական հիմքերը, հանրային ծառայության սահմանադրական հիմքերը, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքը՝ որպես հանրային ծառայության հիմնական օրենսդրական ակտ, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքը՝ որպես քաղաքացիական ծառայության հիմնական օրենսդրական ակտ, հանրային ծառայության առանձին տեսակների իրավական հիմքերը:

Թեմա 5. Հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրերը

Հանրային ծառայության տեսակները, պաշտոնները և դրանց իրավական բնույթը, հանրային ծառայության պաշտոնների դասակարգումը, հանրային ծառայության դասային աստիճանները (կոչումները), հանրային ծառայության պաշտոնների անվանացանկը և անձնագրերը:

Թեմա 6. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները

Հանրային ծառայության անցնելու իրավական հիմքերը և պայմանները, հանրային ծառայության անցնելու կարգն ու եղանակները, հանրային ծառայության պաշտոնի նշանակումը, հանրային ծառայության ստաժը:

Թեմա 7. Հանրային ծառայողը. նրա իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները

Հանրային ծառայողի իրավական վիճակը, հանրային ծառայողի հիմնական իրավունքները, հանրային ծառայողի հիմնական պարտականությունները, հանրային ծառայողին հանձնարարականներ տալու սահմանափակումները, հանրային ծառայողի սոցիալական երաշխիքները:

Թեմա 8. Հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը

Հանրային ծառայողին խրախուսելը և խրախուսման հիմքերը, հանրային ծառայողի նկատմամբ խրախուսանք կիրառող մարմինները և պաշտոնատար անձինք, հանրային ծառայողին կարգապահական տույժի ենթարկելու կարգն ու հիմքերը, հանրային ծառայողի նկատմամբ կարգապահական տույժ կիրառող մարմինները և պաշտոնատար անձինք, հանրային ծառայողին պաշտոնից ազատելը:

Թեմա 9. Հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը

Հանրային ծառայողի վերապատրաստումը և դրա առանձնահատկությունները պետական ծառայության համակարգում, հանրային ծառայության կադրերի ռեզերվը:

Թեմա 10. Վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելք, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը հանրային ծառայությունում

Վարքագծի կանոնների իրավաբանական բովանդակությունը հանրային ծառայությունում, նվերներ ընդունելու արգելքը, շահերի բախումը հանրային ծառայությունում, գույքի, եկամուտների, շահերի և փոխկապակցված անձանց մասին հայտարարագրումը, հանրային ծառայության համակարգում գործող էթիկայի հանձնաժողովը, կոռուպցիայի հասկացությունը և առաջացման պատճառները, կոռուպցիայի կանխարգելման իրավական ուղիները:

3. Տեսական բլոկ

3.1. Դասընթացի տեսական մասի նյութերը

3.1.1. Դասագիրք(եր)

1. Եղյան Ռ. «Քաղաքացիական (պետական) ծառայությունը ՀՀ-ում», Երևան, 2003:
2. Եզեկյան Ա. «Հանրային ծառայության զարգացման առկա խնդիրները», Երևան, 2017:
3. Եզեկյան Ա., Հովհաննիսյան Գ., Հակոբյան Դ., Նազարյան Ն. «Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության համակարգ» (ուսումնական ձեռնարկ), Երևան, 2017:
4. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական ծառայությունը 2002-2012», Երևանի քաղաքացիական ծառայության խորհուրդ, Երևան, 2012:

3.1.2. Մենագրություններ, բրոշյուրներ, հոդվածներ

1. J. John, Problems of the Public Management, Handbook, New York, 2014.
2. Alikhan Baimenov, Panos Liverakos (Editors), Public Service Evolution in the 15 Post-Soviet Countries. Diversity and Transformation, Palgrave Macmillan, Singapore Pte Ltd., 2022.

3.1.3. Ուսումնական ձեռնարկ(ներ)

Տե՛ս սույն բաժնի 3.1.1. կետում նշված ուսումնական ձեռնարկը («Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության համակարգ», Երևան, 2017):

3.1.4. Դասընթացի ուսումնական ծրագրի յուրացման համար անհրաժեշտ այլ նյութեր (նորմատիվ բազա)

ա) Նորմատիվ իրավական ակտեր

1. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն:
2. ՀՀ օրենք «Հանրային ծառայության մասին»:
3. ՀՀ օրենք «Քաղաքացիական ծառայության մասին»:
4. ՀՀ օրենք «Համայնքային ծառայության մասին»:
5. ՀՀ օրենք «Դիվանագիտական ծառայության մասին»:
6. ՀՀ օրենք «Դատական ծառայության մասին»:
7. ՀՀ օրենք «Հարկային ծառայության մասին»:
8. ՀՀ օրենք «Մաքսային ծառայության մասին»:
9. ՀՀ օրենք «Քաղաքացիական հատուկ ծառայության մասին»:
10. ՀՀ օրենք «Հատուկ քննչական ծառայության մասին»:
11. ՀՀ օրենք «Դատախազության մասին»:
12. ՀՀ օրենք «Ազգային անվտանգության մարմիններում ծառայության մասին»:
13. ՀՀ օրենք «Ոստիկանությունում ծառայության մասին»:
14. ՀՀ օրենք «Հայաստանի փրկարար ծառայության մասին»:
15. ՀՀ օրենք «Քրեակատարողական ծառայության մասին»:
16. ՀՀ օրենք «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին»:
17. ՀՀ օրենք «Դատական դեպարտամենտում ծառայության մասին»:
18. ՀՀ օրենք «Պրոբացիայի մասին»:
19. ՀՀ օրենք «Էկոպարեկային ծառայության մասին»:

բ) Ինտերնետային կայքեր

20. www.arlis.am
21. www.parliament.am
22. www.concourt.am

4. Գնահատման միջոցները

4.1. Կարողունակության ցանկը

Հանրային ծառայության համակարգի իրավական հիմքերը, սկզբունքները և կազմակերպման առանձնահատկությունները վերլուծելու կարողունակությունը ձևավորվում է 1–5-րդ թեմաների շրջանակներում (Հանրային ծառայությունը որպես վարչաիրավական ինստիտուտ, հանրային

ծառայության ձևավորման փուլերը, էությունը, սկզբունքները, իրավական հիմքերը, պաշտոնները և դասային աստիճանները): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է սեմինարային քննարկումների, թեստային առաջադրանքների, վերլուծական հարցերի և ռեֆերատների միջոցով:

Հանրային ծառայության ոլորտը կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը մասնագիտական խնդիրների լուծման ընթացքում կիրառելու կարողունակությունը ձևավորվում է 4–10-րդ թեմաների շրջանակներում (<< Սահմանադրություն, «Հանրային ծառայության մասին» օրենք, հանրային ծառայության առանձին տեսակները կարգավորող օրենքներ, ծառայության անցման կարգ, կարգապահական պատասխանատվություն, էթիկա): Այդ կարողունակությունը ստուգվում է իրավիճակային խնդիրների (կազուսների), գործնական առաջադրանքների և վերլուծական հարցերի միջոցով:

Հանրային ծառայողի իրավական կարգավիճակը, իրավունքներն ու պարտականությունները մեկնաբանելու և գնահատելու կարողունակությունը ձևավորվում է 6–10-րդ թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է սեմինարային հարցերի, իրավիճակային առաջադրանքների և թեստերի միջոցով:

Հանրային ծառայության ոլորտում իրավական և էթիկական խնդիրների վերաբերյալ հիմնավորված բանավոր և գրավոր դիրքորոշում ձևավորելու կարողունակությունը ձևավորվում է բոլոր թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է ռեֆերատների, էսսեների, բանավոր ելույթների և վերլուծական աշխատանքների միջոցով:

Հանրային ծառայության ոլորտում իրավական փաստաթղթերի, ծառայողական իրավիճակների և վարչական որոշումների վերլուծությանը մասնակցելու կարողունակությունը ձևավորվում է 5–10-րդ թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է գործնական առաջադրանքների, կազուսների և իրավիճակային խնդիրների միջոցով:

Տեղեկատվության որոնման, նորմատիվ ակտերի համեմատական վերլուծության և համակարգային մտածողության կարողունակությունը ձևավորվում է բոլոր թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է ինքնուրույն աշխատանքների, ռեֆերատների, քննարկումների և վերլուծական հարցերի միջոցով:

Կոռուպցիայի կանխարգելման, շահերի բախման, վարքագծի կանոնների և հանրային ծառայության բարեվարքության սկզբունքները կիրառելու կարողունակությունը ձևավորվում է 10-րդ թեմայի շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է իրավիճակային խնդիրների, քննարկումների և էսսեների միջոցով:

ինքնուրույն ուսումնառության, մասնագիտական ինքնազարգացման և շարունակական կրթության կարողունակությունը ձևավորվում է դասընթացի բոլոր թեմաների շրջանակներում: Այդ կարողունակությունը ստուգվում է ինքնուրույն աշխատանքների, ռեֆերատների և թեմատիկ ներկայացումների միջոցով:

4.2. Կարողունակության գնահատման ցուցանիշները և չափանիշները

4.2.1. Վերլուծական կարողություններ

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»

Ուսանողը կատարում է հանրային ծառայության իրավական ինստիտուտների համակողմանի և ինքնուրույն վերլուծություն, բացահայտում է հանրային ծառայության սկզբունքների, իրավական հիմքերի, ծառայության կազմակերպման, հանրային ծառայողի կարգավիճակի, կարգապահական պատասխանատվության և բարեվարքության ինստիտուտների փոխկապակցվածությունը, համեմատում է օրենսդրական կարգավորումները և հիմնավորում սեփական եզրակացությունները:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»

Ուսանողը ճիշտ է վերլուծում հանրային ծառայության հիմնական իրավական ինստիտուտները, կատարում է հիմնավորված եզրակացություններ, սակայն առանձին հարցերում վերլուծությունը բավարար խորությամբ չէ ներկայացված:

C (64–75 միավոր) «Լավ»

Ուսանողը ճիշտ է ներկայացնում հիմնական դրույթները, սակայն վերլուծությունն առավելապես նկարագրական բնույթ է կրում, առկա են առանձին անճշտություններ:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»

Ուսանողը ներկայացնում է թեմայի հիմնական գաղափարները, սակայն դժվարանում է բացահայտել իրավական ինստիտուտների միջև կապերը և կատարել ինքնուրույն վերլուծություն:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»

Ուսանողը վերարտադրում է առանձին տեսական դրույթներ, սակայն չի կարողանում կատարել դրանց վերլուծություն և համեմատություն:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»

Վերլուծությունը մակերեսային է կամ բացակայում է, ուսանողը չի կարողանում տարբերակել հանրային ծառայության հիմնական իրավական ինստիտուտները:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»

Վերլուծությունն ամբողջությամբ բացակայում է:

4.2.2. Իրավական փաստարկում

- A (88–100 միավոր) «Գերազանց»**
Ուսանողը հիմնավորում է իր դիրքորոշումը՝ հղումներ կատարելով ՀՀ Սահմանադրությանը, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքին, ոլորտային օրենքներին, իրավական ակտերին, գիտական գրականությանը և իրավակիրառ պրակտիկային, ներկայացնում է հիմնավորված եզրակացություններ:
- B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»**
Փաստարկումները տրամաբանական են, կիրառվում են հիմնական նորմատիվ ակտերը, սակայն իրավական հիմնավորումները ոչ միշտ են ամբողջական:
- C (64–75 միավոր) «Լավ»**
Փաստարկումը հիմնականում ճիշտ է, սակայն իրավական նորմերին և գրականությանը հղումները սահմանափակ են:
- D (52–63 միավոր) «Բավարար»**
Փաստարկումները թույլ են, իրավական նորմերին կատարված հղումները մասնակի են:
- E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»**
Փաստարկումն ընդհանուր բնույթի է՝ առանց բավարար իրավական հիմնավորման:
- FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»**
Ուսանողը չի կարողանում իրավական հիմնավորում ներկայացնել:
- F (0–19 միավոր) «Անբավարար»**
Փաստարկումն ամբողջությամբ բացակայում է:
-

4.2.3. Հանրային ծառայության իրավական հիմունքների իմացություն

- A (88–100 միավոր) «Գերազանց»**
Ուսանողը լիարժեք տիրապետում է հանրային ծառայության հասկացությանը, սկզբունքներին, իրավական հիմքերին, հանրային ծառայության տեսակներին, ծառայության անցնելու կարգին, հանրային ծառայողի իրավունքներին և պարտականություններին, սոցիալական երաշխիքներին, կարգապահական պատասխանատվությանը, վերապատրաստմանը, գնահատմանը, շահերի բախման, էթիկայի և հակակոռուպցիոն կարգավորումներին:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»
Գիտի դասընթացի հիմնական հասկացություններն ու իրավական կարգավորումները, թույլ է տալիս առանձին ոչ էական սխալներ:

C (64–75 միավոր) «Լավ»
Տիրապետում է հիմնական հասկացություններին, սակայն առկա են առանձին թերություններ իրավական կարգավորումների ներկայացման մեջ:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»
Գիտելիքները մասնակի են, դժվարանում է ներկայացնել հանրային ծառայության իրավական կարգավորման ամբողջական համակարգը:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»
Գիտի միայն առանձին հասկացություններ:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»
Չի տիրապետում դասընթացի հիմնական հասկացություններին:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»
Գիտելիքները բացակայում են:

4.2.4. Հստակություն և ընկալելիություն

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»
Պատասխանը տրամաբանական է, հստակ կառուցվածքով, կիրառվում է ճշգրիտ իրավաբանական տերմինաբանություն, եզրակացությունները հիմնավորված են:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»
Պատասխանը հիմնականում հստակ է, իրավաբանական տերմինաբանությունը կիրառվում է ճիշտ՝ առանձին անճշտություններով:

C (64–75 միավոր) «Լավ»
Պատասխանը հասկանալի է, սակայն հանդիպում են տերմինաբանական և ձևակերպման առանձին սխալներ:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»
Պատասխանը ոչ ամբողջությամբ է կառուցված, իրավական տերմինաբանությունը կիրառվում է ոչ ճշգրիտ:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»
Պատասխանը դժվար ընկալելի է:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»
Պատասխանը անհասկանալի է:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»
Պատասխանն չկա կամ ամբողջությամբ չի համապատասխանում հարցին:

4.2.5. Համակարգվածություն և կառուցվածքայնություն

A (88–100 միավոր) «Գերազանց»
Պատասխանը տրամաբանորեն կառուցված է, պահպանված են ներածությունը, հիմնական մասը և եզրակացությունը, ապահովված է թեմայի ամբողջական և համակարգային ներկայացումը:

B (76–87 միավոր) «Շատ լավ»
Պատասխանը հիմնականում համակարգված է, առկա են փոքր կառուցվածքային թերություններ:

C (64–75 միավոր) «Լավ»
Պատասխանը ընդհանուր առմամբ կառուցված է, սակայն որոշ բաժիններ բավարար կապակցված չեն:

D (52–63 միավոր) «Բավարար»
Շարադրանքը մասնակիորեն համակարգված է, բացակայում են տրամաբանական անցումները:

E (40–51 միավոր) «Բավարար սահմանային»
Կառուցվածքը թույլ է արտահայտված:

FX (20–39 միավոր) «Անբավարար»
Պատասխանը քառասյին է, կառուցվածքը գրեթե բացակայում է:

F (0–19 միավոր) «Անբավարար»
Պատասխանը կառուցվածք չունի:

4.3. Ստուգողական առաջադրանքների և գիտելիքների գնահատման համար անհրաժեշտ այլ նյութերի տիպային օրինակներ

4.3.1. Սեմինար պարապմունքների ժամանակ վերլուծական քննարկման հարցեր (ըստ թեմաների)

Թեմա 1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչա-իրավական ինստիտուտ

1. Ի՞նչ է հանրային ծառայությունը և որն է դրա իրավական բնույթը:

2. Ինչո՞ւ է հանրային ծառայությունը համարվում վարչաիրավական ինստիտուտ:
3. Որո՞նք են հանրային ծառայության հիմնական նպատակները:
4. Ո՞րն է հանրային ծառայության դերը պետական կառավարման համակարգում:
5. Ինչո՞վ է հանրային ծառայությունը տարբերվում մասնավոր հատվածի աշխատանքային հարաբերություններից:

Թեմա 2. Հանրային ծառայության ձևավորման փուլերը և նախադրյալները ՀՀ-ում

1. Ներկայացրե՛ք հանրային ծառայության ձևավորման պատմական փուլերը Հայաստանում:
2. Որո՞նք էին հանրային ծառայության ձևավորման հիմնական նախադրյալները:
3. Ինչպե՞ս են սահմանադրական բարեփոխումներն ազդել հանրային ծառայության զարգացման վրա:
4. Ի՞նչ խնդիրներ են լուծվել հանրային ծառայության համակարգի բարեփոխումների արդյունքում:
5. Ի՞նչ արդի մարտահրավերներ կան ՀՀ հանրային ծառայության համակարգում:

Թեմա 3. Հանրային ծառայության էությունը և հիմնական սկզբունքները

1. Ի՞նչ է հանրային ծառայության էությունը:
2. Թվարկե՛ք հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները:
3. Ինչպե՞ս է օրինականության սկզբունքը դրսևորվում հանրային ծառայությունում:
4. Ի՞նչ նշանակություն ունեն թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքները:
5. Ինչո՞ւ է համայնքային ծառայությունը համարվում հանրային ծառայության բաղադրիչ:

Թեմա 4. Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը

1. Որո՞նք են հանրային ծառայության սահմանադրական հիմքերը:
2. Ի՞նչ դեր ունի «Հանրային ծառայության մասին» օրենքը:
3. Թվարկե՛ք հանրային ծառայությունը կարգավորող հիմնական օրենքները:
4. Ինչպե՞ս են փոխկապակցվում Սահմանադրությունն ու ոլորտային օրենքները:
5. Ի՞նչ դեր ունեն ենթաօրենսդրական ակտերը հանրային ծառայության կարգավորման գործում:

Թեմա 5. Հանրային ծառայության պաշտոնները, դասային աստիճանները և պաշտոնի անձնագրերը

1. Ի՞նչ է հանրային ծառայության պաշտոնը:
2. Ինչպե՞ս են դասակարգվում հանրային ծառայության պաշտոնները:
3. Ի՞նչ են դասային աստիճանները (կոչումները) և ինչ նպատակ են հետապնդում:
4. Ի՞նչ է պաշտոնի անձնագիրը և ինչ կառուցվածք ունի:
5. Ինչպե՞ս է պաշտոնի անձնագիրը նպաստում արդյունավետ կառավարմանը:

Թեմա 6. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները

1. Որո՞նք են հանրային ծառայության անցնելու իրավական հիմքերը:
2. Ի՞նչ պայմաններ պետք է բավարարի հանրային ծառայության թեկնածուն:
3. Ի՞նչ եղանակներով է իրականացվում հանրային ծառայության պաշտոնի համալրումը:
4. Ի՞նչ է հանրային ծառայության ստաժը և ինչ նշանակություն ունի:
5. Որո՞նք են հանրային ծառայության անցնելու հիմնական առանձնահատկությունները:

Թեմա 7. Հանրային ծառայողի իրավական վիճակը և սոցիալական երաշխիքները

1. Ի՞նչ է հանրային ծառայողի իրավական կարգավիճակը:
2. Թվարկե՛ք հանրային ծառայողի հիմնական իրավունքները:
3. Թվարկե՛ք հանրային ծառայողի հիմնական պարտականությունները:
4. Ի՞նչ սահմանափակումներ կան ծառայողական հանձնարարականներ տալու հարցում:
5. Որո՞նք են հանրային ծառայողի սոցիալական երաշխիքները:

Թեմա 8. Հանրային ծառայողներին խրախուսելը, կարգապահական տույժի ենթարկելը և պաշտոնից ազատելը

1. Որո՞նք են հանրային ծառայողի խրախուսման տեսակները:
2. Ի՞նչ հիմքերով կարող է կիրառվել կարգապահական տույժ:
3. Ո՞վ է իրավասու կիրառելու կարգապահական պատասխանատվություն:
4. Ի՞նչ ընթացակարգով է իրականացվում պաշտոնից ազատումը:
5. Ինչպե՞ս են ապահովվում հանրային ծառայողի իրավունքները կարգապահական վարույթում:

Թեմա 9. Հանրային ծառայողների վերապատրաստումը, ատեստավորումը, գնահատումը և կադրերի ռեզերվը

1. Ո՞րն է վերապատրաստման նպատակը:
2. Ի՞նչ է ծառայողական գնահատումը:
3. Ի՞նչ նշանակություն ունի ատեստավորումը:
4. Ի՞նչ է կադրերի ռեզերվը:
5. Ինչպե՞ս են վերապատրաստումը և գնահատումը նպաստում ծառայության արդյունավետությանը:

Թեմա 10. Վարքագծի կանոնները, նվերներ ընդունելու արգելքը, շահերի բախումը, գույքի և եկամուտների հայտարարագրումը

1. Ի՞նչ են հանրային ծառայողի վարքագծի կանոնները:
2. Ինչո՞ւ է սահմանված նվերներ ընդունելու արգելքը:
3. Ի՞նչ է շահերի բախումը:
4. Ո՞ր դեպքերում է ներկայացվում գույքի, եկամուտների և շահերի հայտարարագիրը:
5. Ի՞նչ դեր ունի Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովը:
6. Որո՞նք են կոռուպցիայի հիմնական պատճառները:
7. Ի՞նչ իրավական միջոցներ են կիրառվում կոռուպցիայի կանխարգելման նպատակով:

4.3.2. Էսսենների, ռեֆերատների, վերլուծական աշխատանքների թեմաներ

1. Հանրային ծառայությունը որպես վարչաիրավական ինստիտուտ:
2. Հանրային ծառայության ձևավորման և զարգացման փուլերը Հայաստանի Հանրապետությունում:
3. Հանրային ծառայության հիմնական մոդելները և դրանց համեմատական վերլուծությունը:
4. Հանրային ծառայության սկզբունքների դերը պետական կառավարման արդյունավետության ապահովման գործում:
5. Հանրային ծառայության իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները Հայաստանի Հանրապետությունում:
6. «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի նշանակությունը հանրային ծառայության համակարգում:
7. Հանրային ծառայության առանձին տեսակների իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները:
8. Հանրային ծառայության պաշտոնների դասակարգման իրավական նշանակությունը:
9. Հանրային ծառայության պաշտոնի անձնագիրը որպես արդյունավետ կառավարման գործիք:
10. Հանրային ծառայության անցնելու կարգը և դրա կատարելագործման հիմնախնդիրները:

11. Հանրային ծառայողի իրավական կարգավիճակը և դրա առանձնահատկությունները:
12. Հանրային ծառայողի իրավունքների և պարտականությունների հարաբերակցությունը:
13. Հանրային ծառայողի սոցիալական երաշխիքների համակարգը:
14. Հանրային ծառայողների խրախուսման համակարգը և դրա արդյունավետությունը:
15. Կարգապահական պատասխանատվությունը հանրային ծառայությունում:
16. Հանրային ծառայողին պաշտոնից ազատելու իրավական հիմքերը:
17. Հանրային ծառայողների վերապատրաստման դերը մասնագիտական զարգացման գործընթացում:
18. Հանրային ծառայողների ատեստավորման և գնահատման համակարգի արդյունավետությունը:
19. Հանրային ծառայության կադրերի ռեզերվի նշանակությունը պետական կառավարման համակարգում:
20. Հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնները և դրանց կիրառման առանձնահատկությունները:
21. Հանրային ծառայությունում նվերներ ընդունելու սահմանափակումների իրավական նշանակությունը:
22. Շահերի բախման կանխարգելման իրավական մեխանիզմները:
23. Հանրային ծառայողների գույքի, եկամուտների և շահերի հայտարարագրման համակարգը:
24. Կոռուպցիայի կանխարգելման իրավական մեխանիզմները հանրային ծառայությունում:
25. Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի իրավական կարգավիճակը և գործառույթները:
26. Հանրային ծառայության բարեվարքության համակարգը Հայաստանի Հանրապետությունում:
27. Հանրային ծառայության համակարգի բարեփոխումների հիմնական ուղղությունները ՀՀ-ում:
28. Եվրոպական երկրների հանրային ծառայության համակարգերի համեմատական վերլուծությունը:
29. Հանրային ծառայության թափանցիկության և հաշվետվողականության ապահովման իրավական մեխանիզմները:
30. Հանրային ծառայության զարգացման արդի միտումները և թվայնացման ազդեցությունը պետական կառավարման համակարգի վրա:

4.3.3. Քննական առաջադրանքների օրինակներ

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 1

Բացահայտե՛ք «հանրային ծառայություն» հասկացությունը՝ որպես վարչաիրավական ինստիտուտ: Բնութագրե՛ք դրա իրավական բնույթը,

նպատակները և գործառույթները: Վերլուծե՛ք հանրային ծառայության դերը պետական կառավարման արդյունավետության ապահովման գործում:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 2

Ներկայացրե՛ք Հայաստանի Հանրապետությունում հանրային ծառայության ձևավորման և զարգացման հիմնական փուլերը: Վերլուծե՛ք հանրային ծառայության համակարգի բարեփոխումների հիմնական ուղղությունները և դրանց նշանակությունը:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 3

Բացահայտե՛ք հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքները: Ներկայացրե՛ք օրինականության, թափանցիկության, հաշվետվողականության, հավասարության և քաղաքական չեզոքության սկզբունքների բովանդակությունը՝ օրինակներով:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 4

Բացահայտե՛ք Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայության իրավական հիմքերը: Ներկայացրե՛ք ՀՀ Սահմանադրության, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի և ոլորտային օրենքների նշանակությունը:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 5

Բնութագրե՛ք հանրային ծառայության պաշտոնները, պաշտոնների դասակարգումը, դասային աստիճանները (կոչումները) և պաշտոնի անձնագրի նշանակությունը: Ներկայացրե՛ք դրանց դերը պետական կառավարման համակարգում:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 6

Բացահայտե՛ք հանրային ծառայության անցնելու կարգը և առանձնահատկությունները: Ներկայացրե՛ք ծառայության ընդունման պայմանները, նշանակման կարգը և ծառայության ստաժի նշանակությունը:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 7

Բացահայտե՛ք հանրային ծառայողի իրավական կարգավիճակը: Ներկայացրե՛ք հանրային ծառայողի հիմնական իրավունքները, պարտականությունները և սոցիալական երաշխիքները:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 8

Բնութագրե՛ք հանրային ծառայողներին խրախուսելու և կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու իրավական հիմքերը: Ներկայացրե՛ք պաշտոնից ազատման կարգը և դրա իրավական երաշխիքները:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 9

Բացահայտե՛ք հանրային ծառայողների վերապատրաստման, գնահատման, ատեստավորման և կադրերի ռեզերվի նշանակությունը: Վերլուծե՛ք դրանց դերը արդյունավետ հանրային ծառայության ձևավորման գործում:

Վերլուծական հարցի օրինակ թիվ 10

Բացահայտե՛ք հանրային ծառայողի վարքագծի կանոնների, շահերի բախման, նվերներ ընդունելու սահմանափակումների և հայտարարագրման համակարգի նշանակությունը: Վերլուծե՛ք դրանց դերը կոռուպցիայի կանխարգելման գործում:

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 1

Խնդրի պայմանը

Քաղաքացի Ա.-ն մասնակցել է քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոնի մրցույթին, սակայն մրցութային հանձնաժողովը մերժել է նրա դիմումը՝ պատճառաբանելով, որ նա չունի պահանջվող աշխատանքային ստաժ:

Հարցեր

1. Որո՞նք են հանրային ծառայության անցնելու հիմնական պայմանները:

2. Ի՞նչ իրավական հիմքերով կարող էր մերժվել թեկնածուն:
 3. Ինչպե՞ս կարող է քաղաքացին բողոքարկել մրցույթի արդյունքները:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 2

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողը ստացել է թանկարժեք նվեր կազմակերպությունից, որի նկատմամբ իրականացրել է վերահսկողական գործառույթներ:

Հարցեր

1. Արդյո՞ք թույլատրելի է նման նվերի ընդունումը:
 2. Ի՞նչ իրավական հետևանքներ կարող են առաջանալ:
 3. Ո՞ր մարմինն է իրավասու քննել տվյալ խախտումը:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 3

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողը մասնակցել է այնպիսի վարչական որոշման ընդունմանը, որն անմիջականորեն առնչվում է իր մերձավոր ազգականի բիզնես շահերին:

Հարցեր

1. Արդյո՞ք տվյալ իրավիճակում առկա է շահերի բախում:
 2. Ի՞նչ գործողություններ պետք է իրականացնեն ծառայողը:
 3. Ի՞նչ պատասխանատվություն կարող է առաջանալ:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 4

Խնդրի պայմանը

Պետական մարմնի ղեկավարը հանրային ծառայողին ենթարկել է կարգապահական տույժի՝ առանց նրանից գրավոր բացատրություն պահանջելու:

Հարցեր

1. Արդյո՞ք պահպանվել է կարգապահական վարույթի ընթացակարգը:

2. Ի՞նչ իրավունքներ ունի ծառայողը:
 3. Ինչպե՞ս կարող է բողոքարկվել կարգապահական տույժը:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 5

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողը չի ներկայացրել օրենքով նախատեսված գույքի և եկամուտների հայտարարագիրը սահմանված ժամկետում:

Հարցեր

1. Ի՞նչ իրավական պարտականություն է խախտվել:
 2. Ի՞նչ պատասխանատվություն կարող է կիրառվել:
 3. Ո՞ր մարմինն է վերահսկում հայտարարագրման գործընթացը:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 6

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողի տարեկան գնահատման արդյունքում արձանագրվել է անբավարար արդյունք:

Հարցեր

1. Ի՞նչ նշանակություն ունի ծառայողական գնահատումը:
 2. Ի՞նչ իրավական հետևանքներ կարող է ունենալ գնահատման արդյունքը:
 3. Ի՞նչ իրավունքներ ունի ծառայողը գնահատման արդյունքները վիճարկելու դեպքում:
-

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 7

Խնդրի պայմանը

Պետական մարմնի ղեկավարն առանց մրցույթի նշանակել է անձի քաղաքացիական ծառայության պաշտոնում, որի համար օրենքով նախատեսված էր մրցութային կարգ:

Հարցեր

1. Արդյո՞ք նշանակումն իրավաչափ է:
2. Ի՞նչ նորմեր են խախտվել:
3. Ի՞նչ իրավական հետևանքներ կարող են առաջանալ:

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 8

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողը հրաժարվել է մասնակցել պարտադիր վերապատրաստման դասընթացին՝ պատճառաբանելով, որ ունի բավարար աշխատանքային փորձ:

Հարցեր

1. Ի՞նչ նպատակ ունի վերապատրաստումը:
2. Կարո՞ղ է ծառայողը հրաժարվել վերապատրաստումից:
3. Ի՞նչ հետևանքներ կարող է ունենալ նման վարքագիծը:

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 9

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողը հրապարակել է ծառայողական գաղտնիք պարունակող տեղեկատվություն սոցիալական ցանցում:

Հարցեր

1. Ի՞նչ պարտականություններ է խախտել ծառայողը:
2. Ի՞նչ պատասխանատվություն կարող է առաջանալ:
3. Ի՞նչ սկզբունքներ են խախտվել հանրային ծառայությունում:

Իրավիճակային խնդրի օրինակ թիվ 10

Խնդրի պայմանը

Հանրային ծառայողի նկատմամբ կիրառվել է պաշտոնից ազատման որոշում, սակայն որոշման մեջ չեն նշվել դրա իրավական հիմքերը և հիմնավորումները:

Հարցեր

1. Ի՞նչ պահանջներ են ներկայացվում պաշտոնից ազատման վերաբերյալ վարչական ակտին:
2. Արդյո՞ք նման որոշումը համապատասխանում է օրինականության սկզբունքին:
3. Ի՞նչ եղանակներով կարող է ծառայողը պաշտպանել իր իրավունքները:

4.4. Մեթոդական նյութեր, որոնք սահմանում են գնահատման ընթացակարգերը

4.4.1. Գիտելիքների ընթացիկ հսկողության ձևերը

Դասընթացի ընթացքում գիտելիքների ընթացիկ հսկողությունն իրականացվում է սեմինար պարապմունքների, անհատական և խմբային քննարկումների, իրավիճակային խնդիրների լուծման, ինչպես նաև ինքնուրույն աշխատանքների (էսսե, ռեֆերատ, ներկայացում) միջոցով:

Սեմինար պարապմունքների ընթացքում գնահատվում են ուսանողի տեսական պատրաստվածությունը, հանրային ծառայության ոլորտը կարգավորող իրավական ակտերի իմացությունը, իրավական նորմերի մեկնաբանման և կիրառման կարողությունը, մասնագիտական տերմինաբանության ճիշտ օգտագործումը, ինչպես նաև իրավական հիմնավորված և փաստարկված դիրքորոշում ներկայացնելու հմտությունները:

Ինքնուրույն աշխատանքները (էսսե, ռեֆերատ, վերլուծական աշխատանք) ներկայացվում են 5–7 էջ ծավալով: Դրանց գնահատման ընթացքում հաշվի են առնվում թեմայի բացահայտման ամբողջականությունը, գիտական և նորմատիվ աղբյուրների օգտագործումը, վերլուծության ինքնուրույնությունը, իրավական փաստարկվածությունը, եզրակացությունների հիմնավորվածությունը և աշխատանքի ձևավորման համապատասխանությունը ակադեմիական պահանջներին:

4.4.2. Ատեստավորման ձևը (ստուգարք, քննություն)

Դասընթացի ամփոփիչ գնահատումն իրականացվում է **քննության** ձևով:

Քննությունն անցկացվում է գրավոր ձևաչափով: Քննական տոմսը ներառում է.

- մեկ տեսական (վերլուծական) հարց,
- մեկ իրավիճակային (կազուսային) խնդիր:

Քննության տևողությունը **60 րոպե** է:

Վերլուծական հարցը նպատակ ունի գնահատելու ուսանողի տեսական գիտելիքները, իրավական ինստիտուտների փոխկապակցվածությունը բացահայտելու և իրավական հիմնավորված եզրակացություններ կատարելու կարողությունը:

Իրավիճակային խնդրի լուծման ընթացքում գնահատվում են իրավական փաստերի վերլուծության, համապատասխան իրավական նորմերի ընտրության, դրանց մեկնաբանման և կոնկրետ իրավիճակում կիրառման կարողությունները:

Քննության ընթացքում ուսանողներին լրացուցիչ նյութեր չեն տրամադրվում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դասախոսի որոշմամբ թույլատրվում է օգտվել ՀՀ Սահմանադրությունից կամ համապատասխան նորմատիվ իրավական ակտերից:

4.4.3. Գնահատման ընթացակարգը

Ուսանողի պատասխանները գնահատվում են **100 միավորանոց սանդղակով**, որի արդյունքները փոխարկվում են համալսարանում կիրառվող **A–F գնահատման համակարգին**:

Գնահատականների համապատասխանությունը հետևյալն է.

Միավոր Գնահատական

88–100	A (գերազանց)
76–87	B (շատ լավ)
64–75	C (լավ)
52–63	D (բավարար)
40–51	E (բավարար սահմանային)
20–39	FX (անբավարար)
0–19	F (անբավարար)

Քննական առաջադրանքների գնահատման առաջարկվող բաշխումն է.

- վերլուծական հարց՝ **40 միավոր**,
- իրավիճակային խնդիր՝ **60 միավոր**:

Անհրաժեշտության դեպքում, հաշվի առնելով առաջադրանքների բարդության աստիճանը, դասախոսը կարող է փոփոխել միավորների բաշխումը՝ պահպանելով ընդհանուր 100 միավորի սահմանը:

4.4.4. Գնահատման չափանիշները

Ուսանողի պատասխանների գնահատման ընթացքում հաշվի են առնվում.

- հանրային ծառայության ոլորտի տեսական գիտելիքների ամբողջականությունն ու ճշգրտությունը,
- ՀՀ Սահմանադրության, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի և հանրային ծառայությունը կարգավորող այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ճիշտ կիրառումը,
- իրավական նորմերի մեկնաբանման և գործնական իրավիճակներում կիրառման կարողությունը,
- իրավական փաստարկման հիմնավորվածությունը,
- վերլուծական մտածողությունը և ինքնուրույն եզրակացություններ կատարելու կարողությունը,
- համապատասխան օրինակների և իրավակիրառ պրակտիկայի օգտագործումը,
- պատասխանի տրամաբանական կառուցվածքը (ներածություն, հիմնական մաս, եզրակացություն),
- մասնագիտական իրավաբանական տերմինաբանության ճիշտ կիրառումը,
- գրավոր խոսքի հստակությունն ու ակադեմիական շարադրման կանոնների պահպանումը:

4.4.5. Ուսանողների նախապատրաստման առաջարկություններ

Սեմինար պարապմունքներին նախապատրաստվելիս ուսանողներին խորհուրդ է տրվում յուրաքանչյուր թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրել ոչ միայն դասախոսության նյութերը, այլև ՀՀ Սահմանադրությունը, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը, հանրային ծառայության առանձին տեսակները կարգավորող օրենքները, ինչպես նաև դասընթացի հիմնական և լրացուցիչ գրականությունը:

Վերլուծական հարցերին պատասխանելիս նպատակահարմար է պահպանել հետևյալ կառուցվածքը.

հասկացության սահմանում → իրավական կարգավորում → իրավական վերլուծություն → օրինակներ → եզրակացություն:

Իրավիճակային խնդիրները լուծելիս խորհուրդ է տրվում կիրառել հետևյալ հաջորդականությունը.

փաստական հանգամանքներ → իրավական խնդիր → կիրառելի իրավական նորմեր → իրավական վերլուծություն և փաստարկում → հիմնավորված եզրակացություն:

Քննությանը նախապատրաստվելիս անհրաժեշտ է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել հանրային ծառայության հիմնական սկզբունքներին, հանրային ծառայողի իրավական կարգավիճակին, ծառայության անցնելու կարգին, կարգապահական պատասխանատվությանը, ծառայողների վարքագծի կանոններին, շահերի բախման կարգավորմանը և կոռուպցիայի կանխարգելման իրավական մեխանիզմներին, ինչպես նաև կարողանալ դրանք կիրառել կոնկրետ իրավական իրավիճակների լուծման ընթացքում: